

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2016 m. rugpjūčio 5 d. *

Minint muziejaus įkūrimo jubilieju

Prieš dešimt metų, 2006 metų liepos 22 dieną, Priekulėje iškilmingai buvo atidarytas Laisvės kovų ir tremties istorijos muziejus, spalio 1 dieną tapo Gargždų krašto muziejaus filialu. Prabėgus dešimtmečiui, norėjosi pažymeti šį nedidelį, bet svarbūjį jubiliejų.

Jubiliejinis renginys vyko liepos 21 dieną muziejaus kiemelyje. Dalyvavo 160 žmonių, kurių didžiuma buvo ir atidarant muziejų – tai buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, partizanų ryšininkai, sajūdiečiai, sovietinio laikotarpio rezistentai, žmonės, menantys pokarį ir susiję su jo įvykiais. I šventę atvyko Klaipėdos rajono savivaldybės meras Vaclovas Dačkauskas, mero pavaduotojas Rūta Cirtautaitė ir Violeta Riaukienė, taip pat dalis Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos narių – Regina Kernagienė, Rasa Petruskiene, Dalia Šeporaitienė, Česlovas Tarvydas. Klaipėdos miesto tarybai atstovavo Arūnas Barblys, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas Gvidas Rutkauskas, Lietuvos Respublikos Seimo narė, LPKTS tarybos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė, LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotoja Ona Aldona Tamošaitienė. Taip pat dalyvavo šios sąjungos Klaipėdos miesto pirmininkas Vytautas Pranciškus Mickus, Klaipėdos rajono filialo pirmininkas Jonas Šatkus. Pasveikinti atvyko ir karinių struktūrų atstovai – tai Klaipėdos apskrities jūros

šaulių 3-iosios rinktinės, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų bataliono, Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos Savanorių pajėgų Žemaičių apygardos 3-iosios rinktinės 302 lengvosios pėstininkų kuopos įgalioti asmenys.

Ankstyvajį muziejaus laikotarpį prisiminė Dionyzas Varkalis, Klaipėdos kalvystės muziejaus vadovas, rinkės ir kaupės istorinė medžiagą apie tremtinius ir rezistentus. Kaip nepaminėti mūsų Priekulės jaunųjų šaulių būrio, kuriam vadovauja instruktorius Giedrius Sabaliauskas. Pastarieji yra nuolatiniai muziejaus pagalbininkai, muziejaus neformaliojo vaikų švietimo programos „Atiduok Tėvynei, ką privalai“ dalyviai.

Renginį pradėjome iškilmingai įnešdami vėliavas. Gargždų kultūros centro buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties aidai“ (vadovė Regina Česnauskienė), pritariant dalyviams, sugedoję Lietuvos himnų. Pokario metų kankiniai – partizanai, tremtiniai, Amžinybėn išėjė muziejaus draugai, globėjai, remėjai buvo pagerbtai tylos minute.

Officialiojoje renginio dalyje muzieju pasveikino visi aukščiau suminėti valdžios atstovai ir kiti garbingi svečiai. Ypatingą padéką muziejui pareiškė ir apdovanoto Lie-

tuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Muziejaus vadovei Sabinai Vinciūnienei buvo įteiktas LPKTS 2-ojo laipsnio žymuo „Už nuopelnus Lietuvai“. Taip pat ši sąjunga padėkos raštus įteikė Klaipėdos rajono savivaldybės tarybai už svarų indėlį, kuriant muziejų bei skatinant jo veiklą dabar. Padėkos raštai buvo įteikti muziejaus darbuotojams Genovaitei Jankauskienėi ir Bronislavui Lukauskiui.

Šventiniame koncerte mus pamalonino skambia pučiamųjų muzika Klaipėdos karinių jūrų pajėgų orkestras (vadovas Pranciškus Memėnas).

Padėkojome visiems dalyviams, o pabaigoje muziejaus teritorijoje pasodinome Gargždų krašto muziejaus padovanotą ažuoliuką, tam, kad jis priimtų šią datą, kad gražiai augtų ir klesėtų kartu su muziejumi.

Sabina VINCIŪNIENĖ

Posėdžiavo TS-LKD PKTF ir LPKTS valdybos

Liepos 23 dieną LPKTS buveinėje Kaune įvyko Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos valdybos ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos posėdžiai.

PKTF valdybos posėdis

TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos valdybos pirmininkas Seimo narys Mantas Adomėnas posėdyje dalyvavusius Seimo narius pakvietė aptarti politines aktualijas. Frakcijos pirmininkė Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė sakė, kad nors Seimas ir atostogauja, bet yra daug labai svarbių darbų: darbo kodekso priėmimas, įstatymas dėl dirbtinio apvaininimo ir kitų. Seimo narys Arvydas Anušauskas atkreipė dėmesį, kad valstybė skiria per mažai dėmesio policijos techninei basei atnaujinti.

(keliamo į 2 psl.)

Ariogala, Dubysos slėnyje

Rugpjūčio 6 d. Šeštadienį

SU LIETUVA ŠIRDY
Lietuvos tremtiniai, politiniai kaliniai ir Lietuvos karininkai susipažinti.

PROGRAMA:

Dubysos slėnyje:

- 10 val. Naujenei kviečių iškėlimas
- 11 val. Iš atidėjimo
- 12 val. Švęsydžiaus akademijos
- 12.30 val. Dubysos tremtinijos karinės komunitatos
- 13.30 val. Dubysos tremtinijos karinės komunitatos
- 14 val. Šventinių popierių: dalmatijos balsuonės Rucinės, groja Regimantas Šliogeris, Karininkų akademijos iškilmės karinės komunitatos „Alyva“
- 15 val. Karininkų akademijos

Partizanų karinės komunitato
Iškėlimas:

- 12 val. Pekulės apie partizanų karinės komunitato iškėlimą, dalmatijos karinės komunitatos
- 14 val. Pekulės apie partizanų karinės komunitato iškėlimą, dalmatijos karinės komunitatos, Alyvės, Akmenės

PROGRAMA:

Dubysos slėnyje:

- 10 val. Naujenei kviečių iškėlimas
- 11 val. Iš atidėjimo
- 12 val. Švęsydžiaus akademijos
- 12.30 val. Dubysos tremtinijos karinės komunitatos
- 13.30 val. Dubysos tremtinijos karinės komunitatos
- 14 val. Šventinių popierių: dalmatijos balsuonės Rucinės, groja Regimantas Šliogeris, Karininkų akademijos iškilmės karinės komunitatos „Alyva“
- 15 val. Karininkų akademijos

Pilkos ir paruošybos palapinėje:

- 12.30 val. Rūnas, „Alyva“ - Karininkų akademijos Pekulės naikinė karinės komunitato
- 14 val. Rūnas, „Bentruo“ karinės komunitato
- 14.15 val. Rūnas, „Olyva“
- 14.30 val. Rūnas, „Mėlynas Šilėnas“ - Karininkų akademijos iškilmės karinės komunitatos „Alyva“ ir Šliogeris naikinė karinės komunitatos
- 15 val. Rūnas, „Geltonas karinis gyvenvietė“

Žalgirio parko šventėje – mokinų piešiniai

Paminėjome Žalgirio pergalės pariko įkūrimo 26-ąsių metines. Prie greitkelio Vilnius–Klaipėda ties Cinkiškiais 1990 metais įkurtame 10 hektarų ploto parke kasmet susirenkama paminėti Žalgirio mūšio pergalės, pagerbtį žuvusių karžygių.

Parke yra pasodinta 580 raudonųjų ažuolų. Medžiai susodinti taip, kad iš paukščio skrydžio matytu si užrašas „Žalgiris“. Centrinis paminklas – stilizuoti Gedimino stulpai. Parke pastatyta 1 koplytstulpis ir 13 skulptūrių stogastulpiai, primenančiu žymiausius Žalgirio mūšio karžygius. Vytauto Didžiojo, Lenkijos karaliaus Jogailos ir rūpintojėlio stogastulpiai išdrožė Adolfas Teresius, Ričardas Gaška ir Algimantas Sakalauskas.

Klubo „Žalgirio pergalės parkas“ valdybos narių atvežta amžinoji ugnis, ižiebta Kaune nuo Nežinomo kareivio kapo, buvo perduota parko kūrėjui Alfonsui Bajarskui, o jis, kaip darbų tēstinumą, ją perdavė nesenai išrinktam parko pirmininkui Gintautui Tamulaičiui, kuris ir uždegė šventės aukurą.

Renginio vedėja pristatė garbius svečius. Susirinkusiuosius pasveikino Lietuvos Respublikos Atkuriamojo Seimo narys Leonas Milčius, Seimono nariai: Antanas Nesteckis, Vytautas Kamblevičius, Vincė Vaidevutė Margevičienė, Rytas Kupčinskas, Kauno miesto tarybos narė Gintarė Skaistė.

Lietuvos didvyrius nuo seniausių lai-

kų iki dabarties priminė klubo „Žalgirio pergalės parkas“ pirmininkas Gintautas Tamulaitis.

Džiaugiamės, kad kaskart vis daugiau mokiniai dalyvauja parko puoselėjime, už tai turime būti dėkingi Babtų gimnazijos direktoriui Vidui Mikalauskui, Babtų kultūros centro direktorei Eglei Patinskaitei-Žiuraitienei, Lietuvos šaulių sąjungai bei Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės jaunujių šaulių Babtų kuopos vadei Žanetai Jankauskaitei. Šventės metu mokiniai galėjo išbandyti savo jėgas orientacinėse varžybose, susipažinti su istoriniu kostiumu, pasiklausyti pasakojimų apie vaistinguosius augalus, dalyvauti dailės plenere Žalgirio mūšio tema.

Sventės metu buvo paleistos trys dedikacinių salvės: už Lietuvos valstybę, Lietuvos kariuomenę ir Žalgirio bei Saulės mūšių pergalės. Koncertavo folkloro ansamblis „Griežlė“ ir Domeikavos kapela „Jovaras“.

Esame dėkingi ir Babtų seniūnui Jonui Praškevičiui, kuris rūpinasi parko gražinimu, šiemet į mūsų gretas įsijungusiam jaunam ūkininkai Povilui Staliūnui, Babtų kultūros centro direktorei Eglei Patinskaitei-Žiuraitienei, Babtų gimnazijos direktoriui Vidui Mikalauskui, Sajūdžio aktyvistai Julijai Ickevičienei. Norime padėkoti neabejingiems ir parko vystymą remiantiems Kauno rajono vadovams, nuolatiniam besilankančiam

parko šventėse LR Seimo nariui Antanui Nesteckui, taip pat parko valdybos nariams, vienam iš parko įkūrėjų Alfonsui Bajarskui bei visiems,

kurie nuolat prisideda prie šio kilnaus darbo.

Klubo „Žalgirio pergalės parkas“ valdybos inf.

Posėdžiavo TS-LKD PKTF ir LPKTS valdybos

(atkelta iš 1 psl.)

Mantas Adomėnas teigė, kad klaušimas dėl nukentėjusių nuo okupacijos valstybinių pensijų net nebuvo įtrauktas į Seimo darbotvarkę ir tvirtino siekiąs, kad jis būtų svarstomas rugsėjį. Jis trumpai aptarė tarptautinę politinę situaciją: kandidato į JAV prezidento postą D. Trumpo pareiškimai, „Brexit“ ir nuolatinė terorizmo grėsmė gerina Rusijos „akcijas“.

M. Adomėnas padėkojo Rasai Duobaitei-Bumbulienei, parengusiai PKTF narių – kandidatų į Seimo narius TS-LKD daugiamandatėje apygardoje lankstinuką, kuris turėjo įtakos reitinguiant TS-LKD rinkiminį sąrašą. Jis priminė, kad partijos stiprioji pusė – vienmandatės apygardos. Kandidatų vienmandatėse apygardose sėkmė lems, ar busime Seimo dauguma, ar likisime opozicijoje. 12 kandidatų vienmandatėse apygardose – mūsų frakcijos nariai, turime juos paremti, paagiuoti rinkėjus už juos balsuoti.

Frakcijos valdybos narys Vilhelm Haase pasiūlė įsteigti PKTF rinkiminį štabą, naudotis esama struktūra – koordinatoriais, skyriais.

Loreta Kalnikaitė sakė, kad reitingavimas buvo pamoka ir įrodymas, kaip dirbame. Dalis TS-LKD narių, ypač vyresnio amžiaus, negalėjo reitinguoti, nes neturėjo galimybės atvykti į partijos skyriaus būstine. Jaučiamą didelę atskirtis, PKTF nariai jaučiasi partijoje nereikalingi, atstumti.

Povilas Jakučionis išsakė pastabas dėl partijos programos. Anot jo, pro-

grama nukreipta į akademinių jaunimą, verslius žmones, miestus. Kaimo žmogui ir vyresniams nei 50 metų neskiriama dėmesio.

Gvidas Rutkauskas taip pat negailėjo kritikos. Jis sakė, kad yra labai skaudu, kad buvę tremtiniai partijai reikalingi kaip balsuotojai. „Taip, mes balsuosim, bet norėtume dalyvauti ir valstybės valdyme,“ – sakė LPKTS pirmininkas ir kandidatas į Seimo narius daugiamandatėje apygardoje.

Jam pritarė ir Gediminas Uogintas: „Ši „liga“ tėsiasi jau seniai, mažai mūsų frakcijos narių patenka į TS-LKD tarybą“.

Frakcijos pirmininkė V. V. Margevičienė sakė, kad padėtis nėra tokia jau bloga, vienmandatėse apygardose net 12 mūsų frakcijos narių. M. Adomėnas pritarė, kad negalėjimas balsuoti namuose turėjo įtakos kandidatų reitingavimo rezultatams, ir paragino padėti norintiesiems atliki savo pareigą.

LPKTS valdybos posėdis

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas aptarė aktualius LPKTS klaušimus. Jis informavo, kad jau galutinai apsispresta dėl paminklo Dainavos apygardos partizanams vietas – nuspręsta jį statyti Pirmojo Alytaus aikštėje – gražioje ir šviesioje vietoje. Ši vieta pasirinkta Alytaus miesto savivaldybės, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Laisvės kovų dalyvių atstovų susitikime.

G. Rutkauskas informavo, kad pagā-

liau baigėsi teismasis su LPKTS Palangos filialu. „Sutikome susitaikyti su sąlyga, kad pareiškėjas apmokėtų mūsų advokato išlaidas“, – sakė pirmininkas.

LPKTS valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė pateikė informaciją apie valdybos darbą. „Po to, kai Kauno miesto valdžia apmokestino visus Laisvės alėjos kiemus – pavyzdžiu, automobilio pastatymas LPKTS kieme valandai kainuoja 1,2 euro – pradėjome tvarkytis žemės nuomas dokumentus,“ – sakė valdybos pirmininkė.

R. Duobaitė-Bumbulienė papasakojo, kad intensyviai ruošiamasi knygos „Tremties vaikai“ trečios dalies leidybai. Taip pat visų trijų knygų įdomiausios istorijos verčiamos į anglų kalbą.

Dar neįsibėgėjo Povilo Jakučionio inicijuotos LPKTS kūrėjų galerijos sukurimas, gauta žinių tik iš trijų filialų.

Valdybos pirmininkė informavo, kad jau gauta parama iš Vyriausybės ir Socialinės apsaugos ir darbo ministrų. Paramą skyrė ir Lietuvos fondas „Iš kartos į kartą“ (JAV), Krašto apsaugos ministerija skyrė lėšų renginio prie Labūnavos bokšto organizavimui. Taip pat du „Tremtinio“ projektus remia Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas.

Valdybos nariams pateikta pirmojo šių metų pusmečio pajamų ir išlaidų sąmata.

Sąskrydžiu „Su Lietuva širdy“, įvyksiančiam rugpjūčio 6 dieną Ariagoje, pasirengta neblogai. Raštai savivaldybėms dėl transporto suteikimo nuvykti į LPKTS renginius išsiusti dar

balandžio mėnesį. Pagaminti leidimai įvažiuoti į Dubysos slėnį, kvietimai, plakatai. Valdybos pirmininkė dar kartą aptarė sąskrydžio programą. Formuoti sąskrydžio dalyvių koloną pavessta Edvardui Strončikui ir Vincei Vaidevutei Margevičienei. Šventės aukurą įžiebs LPKTS Garbės pirmininkas Povilas Jakučionis. Vėliavas kels LPKTS pirmininkas G. Rutkauskas, jo pavaduotojas Z. Čerkauskas ir LPKTS tarybos pirmininkė V. V. Margevičienė. Aptartos sąskrydžio rezoliucijų temos: apie emigracijos stabdymą, pensijų didinimą, istorinio atminimo politiką.

R. Duobaitė-Bumbulienė padėkojo visiems dalyvavusiems Juodojo birželio žvakučių akcijoje. Gauta nuotraukų iš 50 vietų. Ji pasiūlė šią akciją pakartoti spalio 2 dieną minint 1951 metų trėmimo 65-ąsių metines.

Valdybos pirmininkė padėkojo LPKTS dainų ir poezijos šventės „Leistik į Tėvynę“ organizatoriams: LPKTS Kėdainių filialui ir Kėdainių savivaldybei.

Poseidje svarstytais LPKTS Procedūrų ir etikos komisijos reglamentas, išklausyti pastabos.

LPKTS tarybos posėdžių numatyta surengti spalio 1 dieną Kaune, artimiausias valdybos posėdis ir konferencija „Vyresnio amžiaus žmonės nėra našta visuomenei“ įvyks rugsėjo 2–3 dieną Šilalėje.

Žygiai „Partizanų takais“ įvyks rugsėjo 10 dieną Tauragės krašte, rugsėjo 24 dieną – Zarasų ir Rokiškio krašte.

Jolita NAVICKIENĖ

Įvykiai, komentarai

Gelbėtojai ar populistai?

Nors šiais metais svarbiausias politinis įvykis Lietuvoje turėtų būti Seimo rinkimai, tarptautinė padėtis dažnai priverčia apie tai pamiršti: vos ne kasdienybė tapę teroristinių išpuolių Vakarų Europoje, Afganistane, Afrikoje, JAV ir kitur, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su islamistais, tarsi į antrą planą nustumia tokį svarbų dalyką, kaip šalies valdžios pasirinkimą ateinantiems ketveriems metams. O juk nieko svarbiu net būti negali – kai prieš akis audringas vandenynas, sekminga laivo ir jo keleivių kelionė priklauso tik nuo kapitono ir jo komandos gebėjimų ir pasiaukojimo. Deja, neatrodo, kad visi mūsų tautiečiai supranta šią elementarią tiesą, nes kaskart puola prie niekam nežinomų kapitonų ir komandų – kai tik nauji rinkimai, taip nauja partija – gelbėtoja (svarbiausia, kad ne visada gelbėtojų iš tikrujų reikia). Prisiminkime, kiek visokių „naujujų“, „duonos valgytojų“, „laisvės“, „darbo“ partijų atsirasdavo prieš eilinius Seimo rinkimus... Kai kurių šiandien net veidų ne-

prisimename. Pavyzdžiui, kuris eilinis rinkėjas iš Lietuvos užkampyje esančios „kolūkinės gyvenvietės“ tiksliai įvardins, kokia „politinė partija“ Lietuvą „gelbėjo“ per praėjusius Seimo rinkimus? Net neabejoju, kad retas kuris prisimins „Drąsos kelio“ partiją ir jos veikėjus (juo labiau kad pagrindinė šios partijos veikėja sekmingai pasislėpė užjūriuose, taigi ir jos veidas daug kam prisimirs). Na, o jei ką ir prisimins, tai tik Garliavos skandalą, ir, žinoma, jį susies su valdžia ir pedofilija (nors, anot „Klausimėlio“, ne kiekvienas paaškintų, ką tas žodis reiškia).

Jau tada šios „partijos-gelbėtojos“ apoletai skelbési esantys „nesisteminių“, deja, niekam dorai nepaaiškino, kaip suprasti tą „nesistemiskumą“. Tad rinkėjams beliko kliautis savo supratimu: daug kam sisteminiemis apskelbtos partijos asociavosi su sovietmečiu, nes „sistemas“ tais laikais turėjo negatyvų sovietinės valdžios „monopolio“ atspalvių.

Manipuliota ir tariamu „visuome-

niškumu“ – atseit politinė jėga yra gryni visuomeninis darinys, susidedantis iš pilietiškai nusiteikusių asmenų, nesusijusi ideologiniai – politiniai saitai (kaip kad būna susiję esamų politinių partijų nariai). Na, čia jau susiduriame su paradoxu – kaip gali būti „ne-politinis“ darinys, jeigu jis rengiasi dalyvauti politiniame šalies gyvenime? O savo esme tokis „visuomeniškumas“ greičiau primena kolektivinę atsakomybę, taip džiugiai mėgtą paskutiniuose sovietmečio laikais – jos esmė buvo tai, kad... atsakingų nebuvu (nes kai atsakingi visi, tai konkrečiai atsakingo žmogaus nėra).

Politologai aiškina, kad tokios partijos-gelbėtojos susikuria tam, kad surinktu „protesto“ balsus. Per šiuos rinkimus į tokius „protesto“ balsų surinkėjus pretenduoja Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga bei „Lietuvos sąrašas“. Na, „žalieji valstiečiai“ su savo vadu Ramūnu Karbauskiau néra naujokai politiniame šalies gyvenime, o „Lietuvos sąrašas“ atsirado prieš pat 2012

metų Seimo rinkimus. Tačiau partijos vadovas Darius Kuolys – tikrai ne naujokas politikoje.

Anot politologų, „skirties tarp sisteminų ir nesisteminių partijų pagrindas ir kartu atpažinimo kriterijus gali būti tik vienas – jų požiūris į pamatinius visuomeninę ir ekonominę santvarką grindžiančius politinius ir ideologinius principus. Sisteminių partijos yra tos, kurios iš esmės pritaria esamiems principams, taigi laiko esamą santvarką normaliai ir priimtina. Kritikuojami tik daliniai santvarkos trūkumai laikant juos neprincipiniai kartu siūlant juos pašalinti reformistiniu keliu. Tuo tarpu nesisteminių partijos kvestionuoja pamatinius santvarkos principus ir siūlo ją keisti iš esmės.“

Kol kas neteko girdėti tokį siūlymą keisti santvarką iš esmės – teko girdėti tik siūlymus griauti. Bet tai visai ne „nesisteminių“ mąstymas – tai paprasčiausias populizmas, girdėtas ne kartą, artėjant eiliniams Seimo rinkimams.

Gintaras MARKEVIČIUS

Kaip Europa galėtų kovoti su ekstremizmu ir kaip ji to nedaro

Vokietijoje ir Prancūzijoje vėl teroro aktai, vėl siautėja islamistai radikalai ir vėl politikai mekena apie toleranciją, meilę ir vienybę.

Zuvusiems ir sužeistiems dabar turbūt labiausiai trūksta meilės ir tolerancijos? Senoji Europa silpna, pažeidžiama ir panašu, kad toliau tokia nori būti, nors galėtų pasipriešinti ekstremizmui ir pagaliau apsaugoti savo žmones ir savo valstybes. Būdų ir metodų yra, tačiau valdantys silpni politikai neturi valios imtis ryžtingų veiksmų, nors žmonės to laukia ir niekaip negali sulaukti, todėl vis drąsiau renkasi kraštutinių pakraipų politines jėgas.

Nejleisti to, kas nevertas

Suprantama, kad būtent krikščioniškoji Europos tradicija mus įpareigoja priimti pavargėli į savo namus. Tačiau, jei yra teisė atvykti į šalį, teisė įleisti į šalį, tai tokios pat teisės yra ir nepriimti bei nejleisti. Labai keistai skamba kai kurių visuomenės veikėjų aiškinimai, kad migrantai yra žmonės ir dėl to jie gali laisvai atvykti į Vakarų šalis. Tokia logika besivadovaudamos Vokietija ir Austrija išleido 1,5 milijono žmonių, kurių pažūros ir supratimas apie Europos vertėbes yra neaiškus ar net prieškiškas. Kokių pasekmės tokis antplūdis turi, matome dabar, o ilgalaikės – pamatysime tik ateityje.

Faktai akivaizdūs, kad terorizmas klesti tose šalyse, kurios turi gausias išeivius iš islamiškojo pasaulio bendruomenės. Rytų ir centrinėje Europoje: Lietuvoje, Vengrijoje, Slovakijoje, Rumunijoje ir kitur, kur tokie migrantai masiškai nepriimami, jokių teroro aktytų nevyksta.

Kitos liberaliosios demokratijos šalys, tokios kaip Australija, Japonija, JAV, taiko griežtas atvykimo taisykles, nes joms valstybės gyventojų saugumas yra didesnė vertėbė nei atvykelių noras imigruoti.

Teisės lygu pareigos

Kaip žinia, kiekvieną teisę turi atitiktis pareiga, tačiau deja, bet neliberalus požiūrio astovai labai dažnai užmiršta tai, suabsoliutindami teises ir visiškai ignoruodami pareigas. Atvykėliai, o vėliau jau gyventojai īgauna ne tik teises, bet ir pareigas. Prancūzijos piliečių turi teises, bet taip pat ir pareigas. Jeigu tokis asmuo vykdo teroristinę ir ekstremistinę veiklą, kuri jokiu būdu nesuderinama su piliečio pareigomis, tai kokiu teisių jis gali reikalauti iš valstybės?

Asmenys, kurie turi valstybėje koki nors statusą, – yra piliečiai, pabėgėliai, migrantai ar turi bet kokį kitą, bet vykdo ekstremistinę veiklą, jie turėtų netekti visų statuso teikiamų privilegių ir būti griežtai persekiojami. Kai ku-

rie trečios kartos imigrantų vaikai Prancūzijoje jaučiasi ne Prancūzijos draugai, bet jos priešai, tai kaip Prancūzija gali juos ginti, saugoti ir globoti? Neutrėtų būti išimčių, ar tai yra dykumų kovotojai, ar kažkurių Vakarų valstybių piliečiai, jeigu jie yra ekstremistai, tai jie yra priešai ir su jais turi būti atitinkamai elgiamasi.

Persekioti visus ekstremizmo rėmėjus

Kai vykdomi teroro aktai ir žudomi nekalti gyventojai, kai kurios tolerancijos formos turi būti apribotos. Reikiā pasirinkti, arba saugumas, arba nekaltų žmonių mirtys. Negalima apsižmetinėti ir aiškinti, kad islamas yra tai- kios religija, ar, kad visos religijos vienodos. Ar teko girdėti, kad koks nors krikščionis ar induistas apsikrovės sprogmenimis būtų juos detonavęs Teherane ar El Rijade? Ne, ne visos religijos vienodos, o būtent islamo ir Alacho vardu yra vykdomi nusikaltimai. Būtina rimtai užsiimti islamo religinėmis bendruomenėmis – įvesti testus ir privalomus kursus dvasininkams, privalomą švietimą mečečių kruojamose mokyklose ir organizacijose, taip pat nuolatinę valstybinių institucijų priežiūrą.

Religinės islamo bendruomenės yra padidintos rizikos organizacijos ir tai neigti yra taip pat kvaila, kaip aiškinti,

kad futbolo sirgaliai néra susiję su mušynėmis po varžybų.

Priešo priešai yra mūsų draugai

Sena Antikos išmintis sako, kad priešo priešai yra mūsų draugai. Kai vyksta karas prieš brutalius ir jokių skrupulų nesirenkančius niekšus, jiems reikia atsakyti tuo pačiu. Vardan taikos ir klestėjimo Vakarų demokratijos turėtų bendradarbiauti su bet kokiais užsienio režimais ar diktatoriais, jeigu jie irgi kovoja su ekstremistais.

Nesvarbu, ar tai komunistai Kinijoje, ar režimai Egipte, Sirijoje ir kitur Afrikoje, jeigu jie kovoja su ekstremistais, būtina su jais derinti veiksmus ir keistis informacija. Diktatoriai néra draugai Europai ilguoju ir strateginiu periodu, tačiau jų metodai ir jų parama yra reikalinga tam, kad Europos šalių visuomenės būtų apsaugotos. Rinktis draugus tada, kai žudomi nekalti žmonės, yra kvailas principų rodymas mirties akivaizdoje.

Metodų kovai su ekstremizmu yra, nors jie ne visiems patinka, nes būtina kažką aukoti, bet laimėjimas yra taika, ramybė ir saugumas. Europos pasiekimai greitai gali subyrėti, jeigu jų niekas negins, o tada stos tamsūs laikai. Taip Europos istorijoje jau yra buvę.

Vidas URBONAVIČIUS,
www.tsajunga.lt

Lietuvai reikalinga ne kabinetinė, o aktyvi diplomatija

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė dalyvavo kasmetiniame Lietuvos ambasadorių susitikime Vilniuje, kuriamo aptarė pagrindinius uždavinius užsienio valstybėse reziduojančiems mūsų šalies diplomataiems.

Šalies vadovės teigimu, diplomatai turi būti arti Lietuvos žmonių, girdēti ir matyti jų problemas bei lūkesčius ir visose srityse ginti valstybės interesus. Lietuvos ambasadoriai turi išeiti iš sa-

vo kabinetų ir aktyviai megzti kontaktus su užsienio šalių politikais, visuomene, verslu, žiniasklaida, pristatydami mūsų šalies galimybes ir spręsdami mūsų valstybei svarbius klausimus.

Pasaulyje tėsiantis politiniam ir kariniams neramumams, kylant vis naujoms terorizmo grėsmėms, krizių situacijų metu, kiekvienas užsienyje esantis Lietuvos žmogus diplomatine pagalbą turi gauti operatyviai, kokybiškai ir laiku-

Dėmesingumas savo piliečiams turi tapti neatsiejama ambasadų darbo dalimi.

Prezidentė taip pat atkreipė dėmesį, jog dėl globalių ekonominii iššukių ir augančios pasaulinių konkurencijos itin didelę reikšmę īgauna efektyvi ekonominė diplomatija. Viena svarbiausių diplomatų užduočių – padėti pažangiam užsienio verslui atrasti Lietuvą. Tam būtina testi kryptingą darbą su užsienio investuotojais ir toliau glaudžiai

bendradarbiauti su inovacijų ir investicijų plėtros agentūromis Lietuvoje. Pasauliniame „Doing Business“ reitinge Lietuva užima 20 vietą, o globaliame ekonominės laisvės indeksė yra 13 ir lenkia tokias šalis kaip Vokietija bei Japonija.

Šalies vadovė taip pat paragino diplomatūs aktyviai įtrauktis pasaulio lietuvius ir visus Lietuvos draugus į artėjančio Valstybės atkūrimo šimtmečio renginius.

Prezidentės spaudos tarnyba

Naujos knygos

Nepameski vilties

Laisvės kovų dalyvis Antanas Obelevičius gyvena Kaune. Gimė 1926 metų vasario 11 dieną Vojakiškių kaime, Rumšiškių valsčiuje, Kauno apskrityje. Šeimoje augome aštuoni vaikai: keturi broliai ir keturios seserys. Kai kurių jų pokariu tapo aktyvūs partizanų rėmėjai, Petras ir Antanas buvo nuteisti. Okupacijos pradžioje jie matė sovietų karievių ir karininkų neįspusimą, barbarizmą, kaimo pradžios mokykloje, kur mokėsi, dingo tautiniai simboliai, atsirado komunistinių vadų portretai. Mena pirmuosius trėmimus, žmonių ašaras, nuo jų slapstėsi ir kai kas iš giminės.

Būdamas penkiolikos Antanas pradėjo mokyties Kauno 4-oje amatų mokykloje, ten skaitė ir platinė proklamacijas, skatinančias netarnauti vokiečiams, vėliau įsijungė į pasipriešinimo sugrįžusiam okupantui veiklą. Tapo Didžiosios Kovos apygardos partizanų pagalbininku ir nariu. Jį suėmė devyniolikos – 1945 metų liepos 25 dieną. Po trijų savaičių išvežė į Vilnių, ten nuteisė už „tėvynės išdavimą“ dešimt metų kalėti. Išvežė į Komiją, ten Mežogo darbo kolonijoje statė naują lagerį. 1948 metų birželėje išvežė į Intos specialiuosius lagerius. Išvarė dirbtį į kasyklas.

„Keturiadasmeties hektarų lagerio teritorijoje buvo 22 politinių kalinių prikimštis barakai, – pasakojo Antanas Obelevičius. – Mus varė į šachtas kasti akmens anglies. Ir šiomis sąlygomis lietuviai švietėsi, lavinosi, dainavo. Ten balsiomis vargo ir pažeminimo sąlygomis 1949 metų rugpjūčio 1 dieną parašiau pirmajį eiléraštį „Varguoliui“:
*Jei slėgs tame skurdas, nelaimės, vargai
 Ir virpins tau širdį lyg stygą skausmai,
 Nepameski vilties lyg saulės šviesos,
 Tikėk ateitim išsvajotos dienos.*

Kai jį perskaitė artimiausiems draugams, buvo pagirtas. Kūrė toliau. Ši keturių posmelių eiléraštį kartu su kitaikis kūrybos pavyzdžiais rašė ant mokyklinio sąsiuvinio lapelių ar vyniojamo popieriaus skiautelės ir slapta parsivežė į Lietu-

vą. Lageryje pradėjo rašyti ir dviejų dalijų publicistinių kūrinių „Mūsų siekiai“ ir „Išskirtos širdys“.

Nors vėliau išleido iš lagerio, tačiau sau-gumas jauno žmogaus nepaliko ramybėje.

Antanas išvyko gyventi į Panevėžį, bandė užskabinti už gyvenimo, mokėsi. Sukūrės šeimą, augino vaikus, tačiau KGB ir toliau šantažavo ir žemino. Per kratas rado rankraščius, konfiskavo. Antanas bandė eiléraščius atkurti iš atminties.

Atgimimo metais dalyvavo visuose renginiuose, 1990 metais išstojo į Šauilių sajungą, tais sunkiaisiais metais buvo Lietuvos parlamento gynėju, už tai buvo apdovanotas, vėliau gavo Kario savanorio statusą.

Pirmieji A. Obelevičiaus eiléraščiai buvo išspausdinti almanache „Tremtinio Lietuva“. Pradėjo rašyti atsiminimus, juos 2001 metais sudėjo į knygą „O kodel gi?“ Domisi žilaja Lietuvos senove, užaugo prie Nemuno, pro kur tiesėsi keiliai Vilnių, Kernavę, Trakus. Parašė vaizdelių apie seniausius laikus ir išleido knygą „Žygis į vikingų žemę“ (2014).

„Noriu, kad išlikę mano kūrybos pavyzdžiai nepranyktų, tad jau būdamas devyniasdešimties noriu paskelbti juos knygelėje. Suprantu, kad eilės néra aukšto meninio lygio, tačiau tai – mūsų istorija, pasipriešinimo okupantams net ir sunkiomis lagerio sąlygomis įrodymas, – sako Antanas Obelevičius, laikydamas rankose eiléraščių knygę „Nepameski vilties“. Už jos pasirodymą dėkoja bičiuliams, spaustuvei „Morkūnas ir Ko.“, leidyklai „Naujasis lankas“ ir ponai Izabelei. Tikisi rudenį pristatyti ją skaitytojams.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Sveikiname

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Bronislavą RAMANAUSKĄ, buvusį politinį kalinių, Norilsko kalėjimo sukilimo dalyvį, ilgametį aktyvų LPKTS Alytaus filialo tarybos narį, partizanų paminklo statytoją. Linkime stiprios sveikatos, dvasios ramybės ir telaimina Aukščiausiasis Jus ir Jūsų šeimą.

LPKTS Alytaus filialo taryba,
choras „Atmintis“

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį partizaną, politinį kalinių ir tremtinį, aktyvų tremtinį choro narį Albiną KAZULĘ. Linkime stiprios sveikatos, geros nuotaikos ir Dievo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas,
Rokiškio buvusių tremtinų choras „Vétrungė“

Gražaus 75-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią tremtinę, LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotoją Oną Aldoną TAMOŠAITIENĘ. Linkime sveikatos ir gražių, prasmingų darbų.

LPKTS valdyba,
LPKTS Kauno filialas

Gražaus jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Jurbarko filialo narius: Adelę KULIKAUŠKIENĘ – 65-ojo, Vitalijų GIRDŽIŲ – 60-ojo.

Linkime ilgų ir prasmingų metų, sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

Padėka

Dėkojame paaukojusiems knygos „Tremties vaikai“ 3 dalies leidybai: LPKTS Tauragės filialo nariams:

**Almai Mišeikienei – 20 eurų,
 Albinai Skirienei – 20 eurų,
 Vytautui Laurinaičiui – 20 eurų,
 Vidui Čereškevičiui – 20 eurų,
 Klemensui Pauliui – 20 eurų,
 Juozui Berneckiui – 20 eurų,
 Rimantui Stoškui – 20 eurų,
 Antanui Martutaičiui – 20 eurų;**
LPKTS Anykščių filialo nariams:
 Vladai Imbrasienei – 20 eurų,
 Povilui Radzevičiui – 10 eurų.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Kraštiečių susitikimas

Buvę Krekenavos krašto gyventojai jau trečius metus renkamės į kraštiečių šventę – susitikimą. Šiemet, minėdami didžiojo Lietuvos gyventojų trėmimo 75-ąsias metines, susitikimą pradėjome aplankydami netoli Krekenavos akmenimis ir girnapusėmis apjuostas Panevėžio rajono Svenčiuliškių kapinaites, kuriose ilsisi karių savanorių, partizanų, kovotojų už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę palaikai. Uždegėme žvakelių, tylos minute pagerbėme kovotojus. Krekenavos Mažojoje baziikoje meldėmės už Lietuvos patriotus. Šv. Mišias aukojo Krekenavos klebonas kun. dr. Gediminas Jankūnas.

Po šv. Mišių rinkomės į Krekenavos parapijos bendruomenės namus. Čia pagerbėme mūsų kraštiečių Birutę Gailiūnaitę-Banaitienę, šiaisiai metais švenčiančią 80-ąjį jubiliejų. Jubiliatė, patyrusi daug vargo, moka džiaugtis tuo, ką jai ir jos šeimai dovanovo gyvenimas: „Džiaugiuosi tuo, jog visi sveiki gržo-

me iš Sibiro. Kad per visą laiką, kol buvome Sibire, nemačiau nė vieno prasigérusio ar kitaip degradavusio lietuvio, nė vienas nenusiūdė. Džiaugiuosi savo doru sūnumi, kuris neieško gyvenimo svetur, sukuręs šeimą, gyvena Lietuvoje, šaunia, sportinės karjeros siekančia anūkėle. Ar ne per daug kartais skundžiamės, dejuojame. Pagalvokime, susimąstykime, prisiminkime tuos, kurie kentėjo lageriuose, tremtyje, kentė badą, šaltį, – sakė Birutė Banaitienė.

Susitikime buvo pristatyta knyga „Su Lietuva Širdy“. „Knygoje sudėti tremtinės Birutės, kilusios iš daugiau kiek šeimos, atsiminimai apie gyvenimą toli nuo gimtinės. Knygoje ne vienas puslapis skirtas ir kaimynams – kovotojams už Lietuvos Laisvę, – sakė knygos sudarytoja kraštiečių iš Panevėžio rajono Kurgulų kai-

mo Joana Dargužytė-Perednienė ir nuoširdžiai padėkojo kraštiečiams, prisidėjusiems prie knygos sudarymo.

Ilgai netilo kalbos, prisiminimai apie visiems skaudų mūsų istorijos

laikotarpį – tremtį. Skirstėmės į namus tvirtai tikėdami, jog Lietuva gyvuoją ir gyvus.

Joana DARGUŽYTĖ-PEREDNIENĖ

2016 m. rugpjūčio 5 d.

Tremtinys

Nr. 29 (1195)

5

Žalio Velnio legenda

Kai kurių žmonių gyvenimai tampa legendomis.

Rašydamas knygas apie Didžiosios Kovos apygardos vado Jono Misiūno-Žalio Velnio gyvenimą ir vadovavimą pokario pasipriešinimo kovoms Ukmergės, Trakų ir Kauno apskrityse („Jonas Misiūnas-Žalias Velnias“, 2015), archyvuose radau daug naujos medžiagos, tų įvykių liudytojai pateikė dar negirdėtų faktų. Knygoje rašiau apie jo žmoną ir bendražygę Onutę Krivickaitę-Misiūnenę, Kazimiero, žuvusią 1945 metų vasario 24 dieną Pigoņių kaime, Musininkų valsčiuje, Ukmergės apskrityje. Pavyko Spirakių bažnyčios (Panevėžio rajonas) gimimų registracijos knygoje rasti svarbių įrašų, liudijimų apie Misiūnų vaikus, jų likimus. Deja, knygoje aprašyti įvykiai jau tapo istorija, kuri nuolat pasipildo naujais faktais. Noriu papildyti ir patikslinti Jono ir Onutės Misiūnų vaikų likimus po tai, kai jų tėveliai žuvo: Onutė Pigonyse, o Jonas 1947 metų kovo 11-ają Butyrkų kalėjime, Maskvoje.

Onutės Krivickaitės brolio Mykolo sūnus Vilhelmas Julius Krivickas, gyvenantis Vilniuje, mumspateikė naujų duomenų apie Jono Misiūno šeimą. Mano nuomone, sovietinis saugumas kūrė Žalio Velnio neigiamą gyvenimo legendą, tad išlikusiais KGB archyve dokumentais besąlygiškai tikėti negalima.

Jonas Misiūnas gimė 1911 metų sausio 15-ąją Pamiškės dvare (dabar Panevėžio rajonas, Pajstrio seniūnija). 1931 metų pradžioje išėjo savanoriu į

Lietuvos kariuomenę. Tarnavo IV Lietuvos karaliaus Mindaugo pėstininkų pulke Pajuostyste, prie Panevėžio, o 1934 metais tapo liktiniu viršila. Anastazija Krivickaitė-Kestaitienė tvirtino, kad kaip tik tada jos sesuo Onutė, tuo metu gyvenusi Oželių kaime, Panevėžio rajone, su Jonu ir susipažino. Jiedu susituokė. Onutė 1935 metų rugpjūčio 2 dieną pagimdė dukrą Danutę Oną ir augino motinos gimtinėje. Apie tai byloja mergaitės gimimo įrašas Panevėžio šv. Petro ir šv. Povilo parapijos bažnytinėse knygose. Danutė Ona nuo šešerių mėnesių amžiaus gyveno motinos Onutės sesers Anastazijos Krivickaitės-Kestaitienės šeimoje Panevėžyje. Kai 1938 metais viršilą Joną Misiūną perkėlė tarnauti į Kupiškį, jie ir toliau paliko dukrą prižiūrėti Anastazijai, nes 1937 metų gruodžio 27 dieną jiems gimė dyvynukai Ringaudas Jonas (mirė 2013 metų rugpjūčio 18 dieną Rudiliuose, Kupiškio rajone) ir Kestutis Zigmantas (mirė 1995 metų kovo 15 dieną Kaliningrado srityje, Rusijoje). Okupavus Lietuvą, Joną Misiūną perkėlė tarnauti į Valkininkus, ten jie išvyko vėl tik su dyvynukais, Onutė Danutė liko Panevėžyje. 1942 metų birželio 29 dieną gimė ketvirtas vaikas, sūnus Gediminas Petras, tačiau išgyveno tik pusę metų. Palaidotės Panevėžyje.

Kai 1942 metais Jonas Misiūnas atsikėlė į Kaišiadorius, dirbo viešosios policijos geležinkelio apsaugos būrio vadu Kaugonyse, žmoną su dyvynukais

ijkūrė Civiškių kaime, Žaslių valsčiuje, pas Šerelius. 1944 metų rugpjūčio pabaigoje, kai Jonas Misiūnas tapo Žalio Velniu ir organizavo pasipriešinimą Musininkų valsčiuje, į Janionių kaimą pervežė ir šeimą: iš pradžių pas ūkininką Juozą Kupčinską, paskui pas Stasių Paulauską. Deja, lapkričio 25 dieną NKVD kareiviai apsuropo partizanų šeimos sodybą, rado Onutę su vaikais. Juos išvežė į Širvintas, paskui perdavė Ukmergėssaugumui, o prieš Kalėdas vaikus iškurdino Čiobiškio vaikų prieplaudoje. Onutė buvo nėščia. Ukmergės kalėjime 1945 metų sausio 4 dieną pagimdė sūnelį Vytautą. Po šešių dienų kūdikį sau-gumiečiai pasilioko į kaitu, o Onutė išsiuntė į Musininkus, kad perduotų vyru laišką su raginimu legalizuoti. Deja, ten moteris

sutiko ne tik vyra, bet ir mirtį.

Anastazijos Krivickaitės-Kestaitienės teigimu, Čiobiškyje prieplaudos vėdėjaujos, kaip partizanų vadovaikus, terorizavo. Vasarą Kestutis Zigmantas pabėgo pas senelius į Panevėžį, o Ringaudą Joną pasiėmė dėdė Melinskas. Vai-kai blaškėsi pas gimines, kolsuaugė buvo priversti išvykti gyventi į Kaliningrado srity. Ringaudas Jonas sugrįžo į

Kestutis Zigmantas Misiūnas (1937–1995) su žmona. 1959 metai

Lietuvą ir gyveno Rudiliuose, Kupiškio rajone. Kestutis Zigmantas svetur ir mirė, o Vytautas gyvena Kaliningrado srityje ir šiandien.

Nesunku suvokti, kad Jono ir Onutės Misiūnų vaikų gyvenimas po tévelių mirties buvo sunkus. Ilgai nešiojo priešvaikų etiketes, net Lietuvoje negalėjo gyventi.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Tremtyje sesutėms atstojo mama

sikirto kiečių, paklojo ant grindų ir ten miegojo. Iš pradžių blakės to kvapo bijojo, tačiau greitai išalkę puolė vaikus lyg tikri smakai.

Poporos dienų reikėjo užduoną atidirbtį. O Juozaičių šeimoje tik Janina Bronislava darbinga, jai jau septyniosi. Jai pasisekė: pradėjo talkinti kiečiui daržininkui, senos tremtinių giminės atstovui. Jis lauke prie Angaros iš arklių mėšlo darė paklotą, kasė duobes, o kai mėšlas perdegdavo, sodino ten agurkus. Žemė nuo įkaitusio mėšlo gaudavo šilumos, agurkai užaugdavo. O jo čia buvo daug, nes Čapajevu kolūkis augino arklius.

Taip kolūkyje prabėgo ketveri metai. Vaikai pramoko rusiškai, Elenutė pradėjo lankytis mokyklą. Janina Bronislava per rugiapjūtę tapdavo grūdų priemėja. Sverė javų derlių, vykdė apskaitą. Už tai kasdien gaudavo po pusę kilogramų miltų. Jie buvo prastos kokybės, tiko tik keisto skonio kavai ir kvietinei koše... Gyveno jie viename kolūkio kontoros pastato kambarėlyje. Mergaičių tévelis vis sirgo, buvo labai nervingas, gal ne visada save kontroliavo. Vis kalbėjo, kad pabėgs iš tremties, nors vargu ar pats tuo tikėjo. Rodydamas į Sajanus, sakydavo: už tų kalnų – Vilnius. Kartą išėjo iš namų ir dingo. Jis surado už 30 kilometrų. Nuvežė į Irkutską, išlaikė ištisus metus kalėjime, kad įsitikintų, ligonis jis ar apsimetėlis. Sugržės žmogus gyveno neilgai, nes mirė pirtyje prisikvėpavęs

smalkių. Palaidojo jį kaimo kapinėse, pastatė kryžių, aptvėrė kapą tvorele. Vietiniams tai buvo labai keista, nes jie, palaidoje artimuosius, palikdavo tik žemų kauburėlius. Po tévelio laidotuvų Janina Bronislava sesutes turėjo auginti viena...

Téveliui mirus, pas jas pasibeldė nepažistami žmonės. Jie pareiškė, kad mažasias, likusias be tévo, išveš į vaikų prieplaudą. Kilo panika, tos klykė, apsikabino vyresniajų sesę ir nepaleido. Janina Bronislava ryžtingai pasakė, kad sesučių neatiduos, kas bejvykti, įkalbinėjama palegvinti savo dalią, nesutiko. Tada svečiai nusileido, pasakė, kad skirs dvidešimties rublių pašalpą... Kolūkyje dirbtibuvvo labai sunku, jis buvo viena maitintoja. Kartą net buvo sumanusi pasitraukti iš šio pasaulio. Išėjo prie Angaros su sunkiais ketinimais, tačiau toptelėjo mintis: „O kaip išlaikys lageriuose besikankinančią mamą, sužinojusi apie mano pasitraukimą?“ Kiek pasėdėjo ant upės krančio, igavo stiprybės ir grižo pas seseris.

Onutė pradėjo dirbtį keturiolikos. Iš pradžių pakeitė Janiną Bronislavą daržininkystėje pas kinetį, o po apendicito operacijos už valgymą prižiūrėjo vietinių vaikus. Ji Lietuvoje buvo

Sugržę iš lagerio ir tremčią Janina Bronislava, mama Ona, Elenutė, Onutė jau Lietuvoje. 1959 metai

ipusėjusi mokslus ketvirtoje klasėje, tačiau Sibire jau nesimokė. Rašė die-noraštį, bet jis, deja, neišliko. Vietiniai pamatė, kad tremtiniai visai ne „liaudies priešai“, o normalūs žmonės. Vietos ligoninės vyr. gydytojas pasamdė Onutę prižiūrėti jų vaiką. Jai padėjo ir Elenutę.

Janina Bronislava jau dirbo ligoninės virtuvėje, tad visos gaudavo pavalygti. (keliamas į 7 psl.)

Pabaiga.

Pradžia Nr. 28 (1194)

Juozaicių su kaimynais į tremties vietą važiavo iki balandžio 29 dienos. Tai turėjo būti Žigalovas Irkutsko srityje. Tačiau, kol pasiekė Lenos upę ir turėjo pervažiuoti į kitą pusę, dvi automatinos nugarmėjo po ledų su tremtiniais, jų turteliu ir vairuotojais. Tada sugrąžino juos atgal iki Makyškovkos. Ten apgyvendino senoje cerkvėje, parverstoje sandeliu. Tuoj vyrai sukūrė laužą. Miestelio gyventojams pranešė, kad tremiami „liaudies priešai“, tačiau norintieji galėjo prisdėti prie jų pamaitinimo. Sunešė virtų su lupenomis bulvių, net kiaušinių. Žmonės kelionėje buvo labai išalkę, nesikuklino. Išbadėjusi Janina Bronislava suvalgė net aštuoni kiaušinius... Ir vėl prasidėjo alkanos dienos.

Atvykus į Ust-Udą, dviem gatvių rajono centrą, apgyvendino sandeliuose. Juozaičiams pasiūlė įsikurti pas kolūkio pirmininko seserį. Kambaryje, kuriaime turėjo įsikurti sergantį tévas su mergaitėmis, viename kampe žviegė kiaulės garde, kitame – veršiukas, trečiame – vištros. Jiems buvo skirtas kamplis ketvirtajame. Smarvė neįpasakyta. Vaikai pradėjo verkti. Tad jie nutarė grižti į sandėlį, o šeimininkė tarsi ir užpyko: atvažiavo ir vaidina ponus, o kaip tie savo Lietuvoje gyveno? Mes žinome, dar didesniame varge...

Po kurio laiko skyrė kambarėlių barake, bet čia užpuolė blakės. Tada pri-

Antisovietinis pasipriešinimas Dzūkijoje 1940–1941 metais

Lietuviai nuo seno sakydavo: „Nuo bado, maro, ugnies ir karo gelbék mus, Viešpatie!“ Tačiau, kai Sovietų sąjunga 1940 metų birželio 15 dieną okupoavo Lietuvą, jie pradėjo laukti karo. Atrodė, tik karas gali padėti nusikratyti sovietinės okupacijos, atgauti Nepriklausomybę ir sustabdyti okupantų pradėtą lietuvių tautos masinį naikinimą. Vokietija tuo metu buvo vienintelė Europos valstybė, pajęgi kariauti su Sovietų sąjunga. Manyta, kad tokios dvisistemos, kaip nacių ir bolševikų, negali ilgai viena kitos pakęsti, nes tai iš esmės nesutaikomos priešės.

Kiekvienas susipraterės lietuvis stengėsi priešintis okupantams. Vyko slapti pasitarimai, kuriuose buvo aptariami pasipriešinimo būdai. Patyrė, kad viešai ir legaliai nuo okupantų kėslų gintis nėra jokios galimybės, lietuvių buvo priversti pradėti pogrindinę veiklą. Neorganizuotas antisovietinis pasipriešinimas pradėjo reikštis nuo pat pirmųjų okupacijos dienų.

Alytaus apskrityje užfiksuotas pirmasis antisovietinio pasipriešinimo veiksmas – 1940 metų birželio 29 dieną 22 valandą Butrimonių miestelyje, Margio gatvėje rastas atsišaukimas, nukreiptas prieš Raudonąją armiją „Šalin raudojai armija“. Kas atsišaukimą išplatino – nenustatyta.

Pirmą kartą antisovietinis pogrindis Lietuvoje stipriau pasireiskė paskelbus Liaudies seimo rinkimus. Ta proga su atsišaukimais, raginanciais lietuvius rinkimus boikotuoti, pasirodė nemažai pogrindžio grupių. Vieną pirmųjų atsišaukimą 1940 metų liepos 8 dieną paskelbė „Lietuvos gynimo rinktinė“. Jame rašoma:

„Paverгtos Tévynės sūnau! Šiandien Tau išmušė valanda pasiroyti, kad esi Lietuvis. Tikras Lietuvis sutiks geriau mirti, negu ties ranką balsuoti už Lietuvos išdavikus. Neik į rinkimų salę, nes ten prieverta turėsi išduoti savo brolių laisvę ir tikybą. Šalin, Lietuvos išdavikai! Jums tévynė – Maskva.“

Netrukus slaptų antisovietinių sambūrių atsiradovo soje Lietuvoje. Jie niekada nebuvò tiksliai suregistravoti, kiti net netapo pastoviomis organizacijomis. Tačiau ir žinomieji sambūriai, veikę įvairiose Lietuvos vietovėse, parodo, kad antisovietinis pogrindis krašte išplito labai greitai.

Alytaus apskrityje ir pačiame Alytuje veikė „Krašto mylėtojai“, Alytaus gimnazijos moksleiviai suorganizavo „Mirties batalioną“, vėliau – „Lietuvos apsaugos gvardiją“. Miroslave veikė „Tévynės mylėtojai“, Simne, Meteliuose ir Krokialaukyje – „Tévynės mylėtojų sąjunga“, Merkinėje ir Stakliškėse – „Lietuvos mylėtojų sąjunga“, Birštone – „Mirties batalionas“, kuriam priklausė 36 nariai. Seinų apskrityje, Lazdijuose veikė „Laisvés mylėtojai“ ir „Lietuvos mylėtojų sąjunga“, Kapčiamieste – „Laisvés mylėtojai“.

Lietuviai antisovietinis pogrindis pradėjo veikti kaip pasyvus pasipriešinimas – ragino nedalyvauti sovietų paskelbtuose tariamuose rinkimuose, neiš iš okupantų organizuojamus mitingus, nemokėti mokesčių, nepilti pyliavų.

Buvo raginama likti ištikimiems savautai, stengiamasi padrąsinti artėjančiu karu, taip pat buvo parodomos Lietuvai ir lietuviams sovietų daromos skriaudos ir sovietinės santvarkos ydos. Tam reikalui naudota vienintelė įmanoma priemonė – pogrindžio spauda. Pogrindžio grupės ar pavieniai asmenys rašė ranka ir mašinėle. Paruoštus tekstus padaugindavo šapirografais ar rotatoriais ir platindavo. Pradžioje buvo platinami tik atsišaukimai, o 1940 metų gruodį pasirodė ir pogrindinis laikraštis „Laisvoji Lietuva“, vėliau „Aktyvistas“. Ypač platių pogrindžio spauda paplito 1941 metų pavasarį. Buvo platinamas iš Berlyno pargabentas Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) leidinys „Iš bolševikinės vergijos į naują Lietuvą“.

Alytuje ir jo apylinkėse sovietų agentai buvo labai budrūs ir akyli, nes čia buvo įsikūrusi didelė Raudonosios armijos karinė bazė, tačiau pogrindžio literatūros rasta daugelyje vietų – pačiame Alytuje ir šio valsčiaus Kriaunių kaime; Daugų valsčiuje; Merkinės valsčiaus Samūniškių, Ryliškių ir Veismūnų kaimuose, Liškiavoje bei Druskininkuose; Miroslavo valsčiaus Dapkiskių ir Zizénų kaimuose; Simne ir šio valsčiaus Giluičių, Kavalčiukų, Metelių, Santaikos, Varnagirių, Verebiejų kaimuose, Krokialaukyje; Seirijų ir Stakliškių apylinkėse. Seinų apskrityje pogrindžio spaudos rasta Veisiejų, Leipalingio apylinkėse, Šventežeryje, Šlavantu ir Mikyčių kaimuose. Čia suminėtos tik tos vietovės, kur pogrindinė spauda pateko į sovietų agentų rankas. Daugeliu atveju pogrindžio spauda buvo paskleidžiama tiesiog gatvėse, lipdoma ant tvorų, namų sienų, medžių ar telegrafo stulpų.

1941 metais Alytaus apskrityje buvo suimti antisovietinių atsišaukimų platintojai: sausio 4 dieną – Juozas Tula, Martyno (gimės 1910 metais, gyvenantis Metelių kaime), sausio 11 dieną – Jonas Laibinis, Antano (gimės 1920 metais, gyvenantis Metelių kaime), sausio 13 dieną – Punios vargonininkas Jurgis Tamošiūnas, Kazio (gimės 1903 metais). Seinų apskrityje, Veisieuose ir jų apylinkėse 1941 metais sausio mén. suimti: mokytojas Antanas Rudzikas, Petro (gimės 1914 metais, gyvenantis Kalvių kaime), veterinarijos gydytojas Povilas Zulonas, Jono (gimės 1912 metais), eigulys Stepas Sekmanas, Antano (gimės 1911 metais), miško darbų prižiūrėtojas Jurgis Stabingis, Jurgio (gimės 1897 metais), siuvėjas Stasys Paliutis, Stasio (gimės 1901 metais), miško darbininkas Liudas Mituzas, Jono (gimės 1917 metais); Kapčiamieste – miško darbininkas Jonas Valenta, Jono (gimės 1910 metais).

Prieš 1941 metų sausio 12-osios rinkimus į SSSR Aukščiausiąją Tarybą (kelios dienos prieš rinkimus ir naktį iš 11-osios į 12-ąją) Seinų valsčiaus Akuočių, Avižienių, Seiliūnų ir Krikštonių rinkiminėse apylinkėse buvo primėtyta atsišaukimų. Miroslavo valsčiaus Talokių, Pošnios ir Cigoniškių apylinkėse prieš rinkimus

ir rinkimų dieną buvo rasta „Tévynės mylėtojų draugijos“ išleistų atsišaukimų. Birštono valsčiuje, Merkinės valsčiaus Liškiavos apylinkėje buvo išplatinta atsišaukimų ir iškelta Trispalvė vėliava. Butrimonių valsčiaus Algirdėnų ir Pivašiūnų apylinkėse buvo rasta išmėtytų atsišaukimų. Senosios Varėnos valsčiuje ir rinkiminėje apylinkėje buvo nukirptos telefonų vielos. Kaltininkai tuo pačiu laiku surasti ir areštuoti. Tai buvo Lapniauskas ir Juozas Kamarauskas, Varėnos gyventojai.

1941 metų Vasario 16-ąją Daugų valsčiuje (Gudžių, Papiškių, Andriūnų ir kt.

kaimuose) slapta iškelto tautinės trispalvės vėliavos, už ką buvo areštuotas buvęs pasienio policininkas. Juozas Kurkutis, Andriaus (gimės 1906 metais, gyvenantis Doškoniu kaime). Tuo pat metu už tautinės vėliavos iškėlimą Alytuje areštuotas gimnazistas Algirdas Aldonis, Motiejaus (gimės 1922 metais), priklausęs antisovietinei „Krašto mylėtojų“ moksleivių organizacijai. Alovės valsčiuje tautinės vėliavos iškelto medžiuose Domantoniu, Venciūnų, Kaniūkų, Lelionių ir kituose kaimuose. 1941 metų kovo 5 dieną Dauguose, prie bažnyčios buvo rasta daug antisovietinio pobūdžio lapelių.

I pogrindinę antisovietinę veiklą jungėsi daugiausia jaunimas, ypač buvusių įvairių patriotinių organizacijų nariai – šauliai, tautininkai, jaunalietai, skautai, ateitininkai, pavasariniukai, Jaunuju ūkininkų ratelių nariai ir kt. Tačiau netrūko ir subrendusio amžiaus įvairių profesijų bei visuomenės grupių atstovų – dvasininkų, karininkų, policininkų, mokytojų, tarnautojų, ūkininkų ir darbininkų.

Tačiau vien pasyviu pasipriešinimu lietuvių antisovietinis pogrindis neapsiribojo. Jau 1940 metų rudenį pradėta slapta rinkti aukas, kad būtų pasirūpinta suimtųjų šeimomis, kurios atsidūrė sunkiose sąlygose. Okupantams nuėjė tarnauti asmenys pradėjo gauti pogrindžio įspėjimų bei grasinimų, vienos kitas buvo sunaikintas.

Artėjančio karo ir su juo siejamos Lietuvos Nepriklausomybės perspektiva nuo pat okupacijos pradžios skatino tam atvejui ruoštis. Kaip tas išsilaisvinimas bus pasiektas, plano neturėta. Dauguma manė, kad laisvę bus atgauta kaip 1918–1919 metais, ir iš anksto pradėjo rūpintis ginklais. Tai buvo nelengvas ir rizikinges dalykas, nes okupantai įsakė gyventojams visus turimus ginklus atiduoti. Už ginklų laikymą grėsė didelės bausmės. Tačiau dėl kovos už savo laisvę reikėjo rizi-

Kapitonas Jonas Vytautas Dainius, 1929 metais

kuoti. Ginklai buvo kaupiami. Visų pirmą, daugelis okupantų įsakymo atiduoti turimus ginklus nepaklausė ir juos paslepė. Buvo paslėpta dalis Šaulių sąjungos ginklų, patekusiu į Lietuvą internuojant Lenkijos karinius dalinius 1939 metų rudenį.

Iš archyvinų dokumentų žinome, kad 1940 metų spalio 1 dieną Alytaus apskrityje, Daugų valsčiuje, jau veikė pogrindinė „Geležinio Vilko“ organizacija. Per kelis mėnesius įsteigtas organizacijos padaliniai visoje apskrityje. Alytaus mieste ir valsčiuje pavardėmis žinomi 100 narių, Alovės valsčiuje – 73, Butrimonių valsčiuje – 15, Daugų valsčiuje – 230, Merkinės valsčiuje – 66, Miroslavo valsčiuje – 13, Seirijų valsčiuje – 10, Simno valsčiuje – 46, Senosios Varėnos valsčiuje – 35 nariai. Nėra duomenų apie organizacijos narius Jiezno, Stakliškių ir Varėnos valsčiuose. Neabejotina, kad narių skaičius, palyginti su kitaivais, yra per mažas Butrimonių, Miroslavo, Seirijų (A. Nykštaitis 1960 metų parodymuose teigia, kad Seirijų valsčiuje buvo 30 narių) ir Senosios Varėnos valsčiuose. Galima manyti, jog organizacijos narių buvo ir Trakų apskrities Onuškio valsčiuje, nes ten irgi buvo platinami atsišaukimai.

Pagal surinktus duomenis (jie nėra galutiniai) yra žinomas 588 organizacijos narių pavardės, iš kurių 162 šauliai, tautininkai ir jaunalietai.

LSSR NKGB Alytaus apskritys skyriaus viršininkas, valstybės saugumo kapitonas V. Rogožin, 1945 metų birželio 14 dieną operatyvinėje pažymoje rašė, kad nacionalistinei „Geležinio Vilko“ organizacijai Alytaus apskrityje priklausė iki 760 narių. 1945 metų kovo 2 dienos duomenimis: nustatyta gyvenamoji vieta – 117, banditų – 13, tarnauja Raudonojoje armijoje – 11, slapstosi nežinia kur – 13, pasitraukę į Vokietiją – 5, įvairiu laiku areštuoti „Smerš“, NKVD ir NKGB – 44 nariai. (keliamas į 7 psl.)

2016 m. rugpjūčio 5 d.

Tremtinys

Nr. 29 (1195)

7

Tremtyje sesutėms atstojo mama

(atkelta iš 5 psl.)

Ten susipažino su virėja Katia. Tai ji patarė mergaitei eiti mokyti kirpėjos amato. Tačiau jai ši profesija nepatiko: mergaitė mieliau padėdavo gydytojams operacijose: tuo metu elektros dar nebuvo, reikėjo operacinių stalų apšvesti žibalinė lempa... Onutė pakeitė ją virtuvėje. Kartu reikėjo kūrenti krosnį lavoninėje, tačiau mergaitė ten likti viena bijojo. Tad ją pakeisdavo sesuo.

Janina Bronislava kirpėja dirbo penkerius metus. Apie tuos metus kalba su humoru, jog iki šiol nepamiršo, kai pas klientus galvose ir net barzdose spurdėjo utėlės. Buvo nera-

šyta taisykėlė: užtikus galvoje gyvių, kirpo vaikinus plikai. Jie būdavo nepatenkinti. Tokių istorijų nutiko ir Janinai Bronislavai. Tačiau labiau traukė medicina... Elenutei mokslai sekėsi gerai. 1955 metais ji baigė septynias klases, lankė aštuntą, kai sužinojo, kad galivažiuoti į Lietuvą. Viską metusi, išdardėjo. Atvažiavusi apsigyveno pas seserį Marytę Birštone.

Kaip minėjome, Janina Bronislava Sibire sukurė šeimą, augino dukterį, o Onutę ištakėjo už vietinio, jos kartu pagimdė dukteris. Šiandien Onutė, Elena ir Aldona gyvena Kaune, jos keturios ir teliko iš Juozaičių šeimos. Visos sese-

rys – Janina Bronislava, Elenutė, Onutė ir Aldona baigė Kauno medicinos mokyklą ir ilgus metus dirbo seselėmis. Aldona – akusere Kauno krikščioniškuose gimydymo namuose. Moterys mano, kad tokiam pasirinkimui įtakos turėjo išgyvenimai, matant žmonių skriaudas ir negalint jiems padėti.

1989 metais Janina Bronislava su Aldona nuvyko į Sibirą ir parsivežė tėvelio palaikus, palaidojo Prienų kapinėse, šalia mamos. Suspėjo laiku, nes tuos kapus apsémė ant Angaros pastatytos Bratsko hidroelektrinės vandenyno...

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Antisovietinis pasipriešinimas Dzūkijoje 1940–1941 metais

(atkelta iš 6 psl.)

Nepavyko tiksliai nustatyti, ar pogrindinė „Geležinio Vilko“ organizacija turėjo centralizuotą vadovybę, kas ją sudarė, kokias organizacinius ir programinius principus ji vadovavosi. Tik žinoma, kad per ryšininkus instrukcijas gaudavo iš Kauno. Galima manyti, kad organizacijos centrinė vadovybė buvo įsikūrusi Alytuje, o padaliniai – valsčiuose (apygardos, kuopos) ir kaimuose (būriai, skyriai). Kiekviename valsčiuje paskirtas vadovas (vadas), kuris per skyrių vadus pateikdavo visą informaciją, taip pat nariams pavesdavo atlkti tam tikras užduotis. Buvo griežtai laikomasi konspiracijos, gal todėl NKGB šios organizacijos iki karo pradžios neįšaikino, nors keletas narių ir buvo suimti 1941 metų balandži: 5 dieną – Algirdas Jusevičius, Ignas (gimės 1923 metais, gyvenantis Sokonių kaime) ir Boleslovas Mačionis, Kazimiero (gimės 1915 metais, gyvenantis Atžalyno kaime), 9 dieną – Petras Juonys, Petro (gimės 1923 metais, gyvenantis Sokonių kaime), Kostas Mačionis, Silvestro (gimės 1923 metais, gyvenantis Atžalyno kaime) ir Julius Mironas, Viktoro (gimės 1917 metais, gyvenantis Daugų kaime), 17 dieną – Boleslovas Platūkis, Gabrio (gimės 1922 metais, gyvenantis Pocelonų kaime). 1941 metų birželio 1 dieną suimtas Leo-

nas Milinavičius, Martyno (gimės 1884 metais, gyvenantis Daugų kaime).

Pagrindinis „Geležinio Vilko“ organizacijos tikslas – Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas. Šios organizacijos egzistavimą galima suskirstyti į 2 periodus: iki karo pradžios, kai veikė nelegaliai, ir veikla prasidėjus karui. Pirmais etape nariai platino atsišaukimus, kėlė Lietuvos valstybės vėliavas, boikotoavo sovietinius renginius ir rinkimus į valdžios organus, rinko aukas areštuojučių šeimoms paremti ir ginklams pirkti, sekė sovietinį aktyvą, kaupė ginklus, ruošėsi tinkamu momentu sukilti ir perimti valdžią vietose. I Varėnos valsčiaus skyriaus nariai planavo ginklų gauti iš Raudonosios armijos 29-ajame šaulių teritoriniame korpuose, Varėnos vasaros karinėje stovykloje tarnaujančių lietuvių karių, o alytiškiai pirkė ginklus iš Alytuje dislokuotos Raudonosios armijos įgulos kareivų. GVLP Daugų apygardos įkūrėjas Petras Juonys (gimės 1901 metais) savo parodymo 1945 metais teigė, kad buvo leidžiamas laikraštis „Kovos varpas“, kurį redagavo Daugų valsčiaus pašto viršininkas Jonas Blažys. Laikraštyje buvo spausdinami Petro Juonio, Algirdo Jusevi-

Bernardas Vadeika, 1956 metais

Adomas Skliutas, 1949 metais
čiaus, Kazio Mačionio, Kosto Mačionio ir kitų straipsniai, eileraščiai, informacijos. Pogrindinio laikraščio išleisti 4 numeriai (1940 metų gruodži, 1941 metų sausį, vasarą ir kovą). Poetas Boleslovas Mačionis 1941 metų balandį ruošėsi

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204
el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645
Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2000 egz.

Kaina
0,60 euro

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekėjų atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Emilija Kančiauskaitė-Gerbenienė 1931–2016

Gimė Kelmės r. Degučių k. ūkininkų šeimoje, auginusioje septynies vaikus. Vyriausioji sesuo buvo išėjusi į partizanus ir slapstėsi. 1948 m. tėtis su mama buvo ištremti į Krasnojarsko kr. Rybinsko r. Borodino k. Stalino kolūkį, vaikai 1951 m. ištremti į Irkutsko sr. Zimos miestą. 1956 m. šeima reabilituota. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kursėnuose, užaugino tris sūnus. Dirbo Pavenčių cukraus kombinate, Kursėnų buitinio aptarnavimo kombinate. Nuo 1995 m. buvo aktyvi LPKTŠ Kursėnų filialo narė.

Palaidota Kelmės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus su šeimomis.

LPKTŠ Kuršėnų filialas

Antanas Mažeika 1932–2016

Gimė Kédainių r. Alksnupių k. viršaicijo šeimoje. 1948 m. kartu su šeima ištremtas į Krasnojarsko kr. Daurskojės r. Tubilo gyvenvietę. Dėl sveikatos negalėjo dirbtį miško ruošos darbų, dirbo kontore. Pirmasis gyvenvietėje įsigijo fotoaparata, fiksavo tremties akimirkas. Parsivežtomis nuotraukomis vėliau gausiai papildė Genocido aukų muziejaus archyvą. 1959 m. grįžo į Lietuvą, ilgus metus gyveno Kédainiuose, baigė Kauno politechnikos institutą, dirbo inžineriumi Kédainių MSV. 1978 m. sukurė šeimą. Užaugino sūnų ir dukterį. 1986 m. persikėlė gyventi Kauną. Dainavo Kauno buvusių politinių kalinių ir tremtiniių chore „Ilgesys“.

Palaidotas Kauno Eigulių kapinėse.

Vidmantas Mašanauskas 1936–2016

Gimė Šakių r. Lekėčių k. Mokési Lekėčių pradžios mokykloje. 1949 m. šeima ištremta į Sibirą. Tremtyje teko dirbtį įvairius darbus. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Kazlų Rūdos miškų ūkyje. 1956 m. buvo pašauktas į sovietų kariuomenę. 1958 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Lekėčiuose. Visa gyvenimą Vidmantą traukė menas ir kraštotoya. Taip ir drožė iš medžio skulptūras, rinko antikvarinius daiktus. 1988 m. buvo priimtas į Lietuvos tau-todailininkų sąjungą. 1997 m. atidarė asmeninį Lekėčių krašto muziejų. 1989 m. įkūrė LPKTŠ Lekėčių skyrių ir jam vadovavo. 1990 m. buvo išrinktas Lekėčių apylinkės deputatas. Buvo Lietuvos šaulių sąjungos narys. Organizavo Lekėčiuose paminklo žuvusiems Žalgirio rinktinės partizanams statybą.

Šakių politiniai kaliniai ir tremtiniai

Užjaučiame

Mirus Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarui Kazimierui Uokai (1951–2016), nuoširdžiai užjaučiame šeimos narius, gimines, artimuosius ir bendražygius.

Vilniaus sajūdininkai

Mirus Aldonai Leikutei-Vainiūnienei-Lauciuvienei (1939–2016), nuoširdžiai užjaučiame dukrą Liną, sūnų Artūrą, vakaicius, seserį Janiną ir artimuosius.

LPKTŠ Rokiškio filialas

Mirus buvusiai tremtinei Monikai Stančikienei nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų, vaikaičius.

LPKTŠ Elektrėnų ir Vievio filialai

isleisti laikraštį „Žygis“, tačiau nespėjo, nes buvo areštuotas per šv. Velykas. Antisovietinio centro direktorius iš Alytaus į Daugus dviračio pom-

poje parveždavo buvęs policininkas Juozas Biekša, gyvenantis Rimėnų kaime.

(bus daugiau)

Gintaras LUČINSKAS

Kaimas prie lakštingalų upės

1919–1920 metų Pajiesio savanoriai

Man visam gyvenimui įsiminė kadaise, berods „Trimoto“ žurnale skaitytas eilėraštis apie savanorius:

*„O čia vargas lapoja vartuos
Žednā žingsnį lietuviui draudžia
Jis išeidavo lauko arti
Ir pašvildavo graudžiai, graudžiai*

*Prieš perkūniją žemė įkaista,
O tą vasarą net ypatingai
Ne vienam pasirodė keista
Vienąkart iš namų jisai dingos*

*Jo nér ir vis nér, ir niekas nežino,
Kur jis būtų pradingti galėjės
Šarmotas pamaté pušynas
Sukniubusj jį pakelė...“*

Juozas Jakučionis, Juozo, gimęs 1901-01-16 Pajiesio k. Garliavos valsč. Kauno aps. Tarnavo 1919-01-15–1920-07-09 ir 1921-11-06–1922-

Antanas Žemaitis

11-04. Sav. LKKSK 1932-02-26, prot. Nr. 190. Buvo gavęs žemės Kačerginės apylinkėse. Gyveno Pajiesio k. Apdovanojimo liudijimas Nr. 8011, išduotas 1932-02-29.

Povilas Jančiauskas, gimęs 1897 metais, Pajiesio k. Sąraše Nr. 192.

Mykolas Kurauskas, Kazio, gimęs 1894 metais Pajiesio k. Garliavos valsč. Kauno aps., tarnavo sav. 1919-02-01–1920–02-08. 1932 metais gyveno Pajiesio II k. Apdovanojimo liudijimas Nr. 6820, išduotas 1931-06-17.

Pranas Purvis, Jono, gimęs 1897-09-01 Pajiesio k. Garliavos valsč., Kauno aps. Mirė 1958-09-17 Trakų r. Gržės iš JAV nuo 1920-07-27 tarnavo savanorių kariuomenėje. 1920-09-01 jam suteiktas pėstininkų vyr. int. laipsnis. Dalyvavo Klaipėdos išvadavime. 1938 metais paleistas iš dimisijų. Apdovanojimo liudijimas Nr. 896, išduotas 1928-08-31. 1945 metais suimtas ir ištremtas.

Bronius Skučas, gimęs 1900 metais Pajiesio k. Sąraše Nr. 15.

Juozas Stravinskas, Mato, gimęs 1899 metais Pabartuvio k. Garliavos valsč. Kauno aps. Tarnavo 1918-12-29–1921-12-07. Buvo gavęs žemės Aukštostos Panemunės valsč. Sietyno k. Kurį laiką gyveno Pajiesio kaime. Apdovanojimo liudijimas Nr. 4278, išduotas 1928-11-21.

Juozas Štuopis, Petro, gimęs 1902 metais Rašnavos k. Garliavos valsč.

Kauno aps. Tarnavo 1919-02-13–1919-09-19, paleistas kaip mažametis. 1931 metais gyveno Pajiesio I k. Garliavos valsč. Apdovanojimo liudijimas Nr. 10226, išduotas 1940-03-13.

Jurgis Štuopis, Jurgio (1897-1937), kilęs iš Pajiesio k., tarnavo 1919–1922 metais. Vėliau buvo Lietuvos kariuomenės Generalinio štabo Literatūros skyriaus darbuotojas, „Karrio“ laikraščio pirmasis administratorius, redagavo „Rytą“ ir „Tėvynės sargo“ laikraščius. Jis buvo savanorių organizatorius, dirbo su jaunimu ateitininkais ir pavasarinkais.

Antanas Žemaitis, Povilo, gimęs 1900 metais Pajiesio k., tarnavo 3 pėst. pulke. Sąraše Nr. 180. Gyveno Jurginiškių kaime. (Pastaba: paliki LCVA dokumentuose buvę sutrumpinimai.)

Pajiesio kaimo šauliai

Lietuvos šaulių sąjungos organizacinė struktūra buvo panaši į dabartinių visuomeninių organizacijų struktūras. Vyko šaulių suvažiavimai, buvo taryba ir valdyba. Jie turėjo Šaulių Garbės Teismą ir Garbės šaulius. Už nuopelnus buvo apdovanojami Šaulio Žvaigždės medaliu. Buvo šaulių rinktinės pagal apskritis, valsčiuose – kuopos ir būriai.

Garliavos valsčiaus šaulių kuopoje buvo 125 šauliai ir 8 rėmėjai. Iš jų I rūšies atsargos karių iki 35 metų amžiaus – 36, II rūšies iki 45 metų amžiaus – 25 šauliai. Jie turėjo tris šautuvus ir 442 šovinius. Buvo ne itin gerai ginkluoti. Daug ginklų savo namuose turėjo tik valstybės tarnautojai. Kuopos vadai buvo ats. leit. Markauskas iš Tabariškių kaimo.

Pajiesio šaulių sąrašas:

Vincas Aukštikalnis, I būrys, nario liudijimo Nr. 84303.

Juozas Brazaitis, 26 būrys, nario liudijimo Nr. 44612, priimtas 1928 m.

Juozas Brazaitis, 4 būrys, nario liudijimo Nr. 69065, priimtas 1931 m.

Juozas Jančiauskas, gimęs 1897 metais, 6 būrys, nario liudijimo Nr. 83719, priimtas 1931 metais.

Juozas Jankauskas, 2 būrys, nario liudijimo Nr. 46028, priimtas 1920 m.

Agota Ona Kurauskaitė, gimusi 1920 metais Pajiesio k., priimta 1939 m.

Zigmas Rimas, 37 būrys, liudijimo nario Nr. 71197, priimtas 1931 metais, apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

Antanas Jakučionis, Antano, gimęs 1904 metais, Lietuvos kariuomenės karininkas, 1928 metais.

Antanas Skučas, Juozo, gimęs 1905 metais Pajiesio k., 53 Juragių būrys, nario liudijimo Nr. 79753, priimtas 1933 metais.

Antanas Žemaitis, Povilo, gimęs 1901 metais Pajiesio k., 53 Juragių būrys, nario liudijimo Nr. 89141, atsargos viršila, 1934 metais išrinktas į Kontrolelės komisiją, 1939 metais paskirtas šaulių būrio vadu.

Žemaitis Juozas, I būrys, nario liudijimo Nr. 79862, priimtas 1933 m.

Motiejus Visockis, Motiejaus, gimęs 1900 metais, buvo LSS narys – šaulys.

Jonas Jakučionis, Jurgio, gimęs 1906 metais, Pajiesio k., buvo 417 šau-

lių būrio šaulys, Lietuvos kariuomenės karininkas, 1928 metais Prezidento A. Smetonos apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

Nepavyko LCVA šaulių sąrašuose surasti Pajiesio kaimo 1919–1920 metais Nepriklausomybės kovų savanorių, vėliau tapusių šauliais, pavardžiu, išskyrus Antaną Žemaitį. Sąrašuose daug šaulių narių liudijimų numerių tušti. Gal jų dokumentai saugumo suimetimais buvo sunaikinti. Juk sąrašai sudaryti 1940 metais, kai LSS buvo naininama. Be savanorio Antano Žemaitio, savanoris Juozas Jakučionis taip pat turėjo būti šaulių. Taigi prie išvardytų sąraše šaulių galima priskaičiuoti dar septynis šaulius buvusius savanorius, juk savanoris negalėjo nebūti šauliu. Iš viso jų būtų 18.

Pajiesio kaimo Lietuvos kariuomenės karininkai

Jonas Jakučionis, gimęs 1901 metais spalio 1 dieną Pajiesio kaime. 1925 metų birželio 19 dieną baigė Prienų „Žiburio“ gimnaziją. Baigė VDU Teisių fakulteto Ekonomijos skyriaus 8 semestrus. 1930 metų lapkričio 4 dieną Kauno komendantūros pasiūstas į Karo mokyklą. 1931 metų spalio 29 dieną ją baigus (VI asp. Iaida) suteiktas pėstininkų jaunesniojo leitenanto laipsnis ir paleistas į pėstininkų karininkų atsargą. 1937 metų lapkričio 23 dieną pakeltas į atsargos leitenantus. Stažavosi Šveicarijoje. Dirbo finansų ministerijoje. 1935–1938 metais dirbo revizoriumi, apskrities komendanto

Jonas Jakučionis

pavaduotoju Zarasuose (visuomeniniai pagrindais). 1938–1939 metais gyveno Siauliuse, nuo 1940-ųjų – Kaune. Vokiečių okupacijos metu dirbo inspektoriumi Finansų ministerijoje. Už nepaklusnumą naciams buvo uždarytas į Kauno sunkiuju darbų kalėjimą. 1944 metais išstojo į generolo P. Plechavičiaus Viečinė rinktinę jau turėdamas vyr. leitenanto laipsnį. NKVD buvo įtrauktas į numatomų sušaudyti žmonių sąrašus, todėl vokiečiams trauktant, jis pasitraukė į Vakarus – Drezdeną. Po to į Šveicariją ir galiusiai emigravo į JAV. Gyveno Niujorke, dirbo draudimo bendrovėje.

(bus daugiau)
Povilas JAKUČIONIS